

Додаток
до рішення сесії міської ради
від "___" _____ 20__ року №___

ПАСПОРТ

Програми охорони довкілля Хмельницької міської територіальної громади
на 2021-2025 роки

Ініціатори розроблення Програми	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста
Підстава для розроблення	ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні», ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища», Постанова КМУ від 17.09.1996 року №1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів»
Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення програми	-
Розробник Програми	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста
Співрозробники Програми	Управління та відділи міської ради, комунальні підприємства, громадські організації профільні громадські організації
Учасники (співвиконавці) Програми	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста, управління та відділи міської ради, комунальні підприємства
Мета	Збереження та поліпшення стану навколишнього середовища, збереження унікальних природних особливостей території міської територіальної громади, зменшення техногенних забруднень, раціональне використання природних ресурсів та формування в населення екологічної культури
Термін реалізації	2021-2025 роки (5 років)
Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, тис.грн, у т.ч.	440 534,0 тис.грн
обласний бюджет	6 100,0 тис.грн
міський бюджет	361 535,0 тис.грн
міський фонд охорони навколишнього природного середовища	6 081,0 тис.грн

інші кошти (в т.ч. кошти підприємств)	66 818,0 тис.грн
Система організації контролю за виконанням Програми	Щоквартальний моніторинг виконання заходів Програми забезпечує управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста. Щорічний контроль за виконанням заходів Програми здійснює постійна комісія міської ради з питань містобудування, земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища.

**Програма охорони довкілля Хмельницької міської територіальної громади
на 2021-2025 роки**

ЗМІСТ

1. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована програма
2. Характеристика стану навколишнього природного середовища. Аналіз причин виникнення екологічних проблем та обґрунтування необхідності прийняття Програми
 - 2.1. Атмосферне повітря
 - 2.2. Охорона і раціональне використання зелених насаджень, збереження природно-заповідного фонду
 - 2.3. Водні ресурси
 - 2.3.1. Питна вода
 - 2.3.2. Поверхневі водойми
 - 2.4. Поводження з відходами
 - 2.5. Екологічна освіта та виховання. Співпраця з громадськістю
3. Мета Програми
4. Шляхи і способи розв'язання екологічних проблем міста, строк виконання Програми
5. Очікувані результати виконання Програми
6. Економічний та організаційний механізм реалізації, загальний обсяг фінансування Програми
7. Координація та контроль за ходом виконання Програми
8. Основні завдання та заходи

1.Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма

Сучасний стан довкілля в Україні є критичним. Незважаючи на загальне зниження обсягів промислового виробництва показники забруднення навколишнього природного середовища залишаються стабільно високими, що свідчить про наявність системних проблем, які потребують реагування, як з боку забруднювачів, так і з боку держави.

В умовах інтенсивного розвитку технологій, промисловості та суспільства загалом природа вже не постає у свідомості населення та виробників як невичерпний банк ресурсів. Питання екології звучить з кожним роком гостріше. Саме тому стратегічне планування та прогнозування, вжиття превентивних заходів та раціоналізм у використанні наявних природних ресурсів мають бути пріоритетними, а екологічна політика спрямована на захист життя і здоров'я населення від негативного впливу забруднення навколишнього природного середовища.

Хмельницький є значним історичним, сучасним та культурним центром Поділля. Однак, розвиток міста у економічній, соціальній, освітній сферах, підвищення його туристичної привабливості неможливі без одночасного поліпшення екологічного стану на його території, формування безпечних умов для життя та здоров'я його мешканців та гостей.

Міська влада згаджено та планово працює у сфері енергозбереження, екологічної освіти населення, раціонального використання природних ресурсів міста. З метою забезпечення системного підходу до формування та реалізації екологічної політики як складової сталого (збалансованого) розвитку з урахуванням характерних для міста соціально-економічних умов та екологічних проблем розроблена Програма охорони довкілля Хмельницької міської територіальної громади на 2021 -2025 роки (далі – Програма).

Заходи Програми відповідають завданням і пріоритетам Стратегії розвитку міста Хмельницького до 2025 року, затвердженої рішенням Хмельницької міської ради від 31.05.2017 р. № 2, та спрямовані на забезпечення максимально ефективного використання і активізації природного фактору, здорового способу життя населення громади та свідомого ставлення їх до довкілля, зокрема:

- запобігання забрудненню атмосферного та водного басейнів;
- охорону і раціональне використання природних рослинних ресурсів та тваринного світу;
- збереження природно-заповідного фонду;
- оптимізацію збору та утилізації комунальних відходів;
- підвищення рівня суспільної екологічної свідомості громадян.

Програма базується на основі аналізу сучасного стану навколишнього природного середовища міста Хмельницького як адміністративного центру Хмельницької міської територіальної громади, визначає проблемні питання, окреслює цілі, завдання, комплекс заходів щодо їх реалізації та розрахована на середньострокову перспективу.

Програмою передбачається можливість коригування заходів (внесення змін чи доповнень) в залежності від змін внутрішніх та зовнішніх умов її реалізації.

2. Характеристика стану навколишнього природного середовища. Аналіз причин виникнення екологічних проблем та обґрунтування необхідності прийняття Програми

2.1. Атмосферне повітря

Місто Хмельницький розташоване у центральній частині Хмельницької області на Волино-Подільській височині у верхів'ї річки Південний Буг. Північна частина міста підвищена, висота над рівнем моря – 350-400 м, центральна і південна – долиноподібна низина. Місто знаходиться в зоні помірно-континентального клімату з м'якою зимою. Зміна кліматичних умов впливає зазвичай на атмосферне повітря в місті.

Стан атмосферного повітря в місті Хмельницькому в порівнянні з минулими роками значно не погіршився (за виключенням стабільного зростання викидів CO₂ в повітрі). Спостереження за якістю атмосферного повітря ведуться на двох стаціонарних постах лабораторією Хмельницького обласного центру з гідрометеорології: на території військового шпиталю по вул. Чорновола та на розі вулиць Олімпійської і Курчатова. Системні спостереження проводяться по 18 інгредієнтах.

Розглядаючи тенденції зміни середнього рівня забруднення повітря за останні 5 років (2015 -2019 рр.) (табл. 2.1) спостерігається:

підвищення середньорічних концентрацій шкідливих домішок в повітрі діоксиду сірки, оксиду вуглецю, оксиду азоту, фенолу, аміаку, формальдегіду, а також важких металів – кадмію, свинцю;

зниження середньорічних концентрацій шкідливих домішок в повітрі пилу, розчинних сульфатів, діоксиду азоту, хлориду водню, а також важких металів – заліза, марганцю, міді, нікелю, хрому, цинку.

Таблиця 2.1.1.

Домішки	Роки					Тенденція збільшення (+) / зменшення (-)
	2015	2016	2017	2018	2019	
	Середньорічні концентрації, мкг/м ³					
Пил	0,0790	0,0803	0,0636	0,0809	0,0714	-0,0015
Діоксид сірки	0,0204	0,0243	0,0314	0,0234	0,0272	+0,0013
Розчинні сульфати	0,0069	0,0349	0,0042	0,0033	0,0067	-0,0032
Оксид вуглецю	1,5525	1,5879	1,5137	1,6897	2,2826	+0,1562
Діоксид азоту	0,0583	0,0535	0,0595	0,0404	0,0556	-0,0019
Оксид азоту	0,0219	0,0261	0,0255	0,0235	0,0279	+0,0009
Фенол	0,0012	0,0015	0,0014	0,0013	0,0019	+0,0001
Хлороводень	0,0669	0,0822	0,0624	0,0181	0,0347	-0,0129
Аміак	0,0058	0,0063	0,0052	0,0068	0,0067	+0,0002
Формальдегід	0,0039	0,0047	0,0039	0,0042	0,0039	+0,0001
Важкі метали						
Кадмій	0,00125	0,00117	0,0015	0,00317	0,0008	+0,0001
Залізо	0,59833	0,52583	0,49667	0,48583	0,4727	-0,0291
Марганець	0,0175	0,01583	0,01308	0,01667	0,0087	-0,0017
Мідь	0,02	0,01917	0,01917	0,0145	0,0105	-0,0024
Нікель	0,01917	0,02917	0,02417	0,0225	0,0092	-0,0027
Свинець	0,01833	0,02	0,01917	0,02517	0,0275	+0,0024
Хром	0,01183	0,0225	0,02083	0,00958	0,0099	-0,0017
Цинк	0,03417	0,0525	0,1175	0,03267	0,0291	-0,0030

За індексом забруднення атмосферного повітря (ІЗА) загальний рівень забруднення по місту за останні 5 років коливається від 4,2 до 4,6 і характеризується, як середній.

До основних антропогенних джерел забруднення атмосфери належать: теплове та енергетичне устаткування; промислові підприємства, всі види транспорту. Більше половини всіх викидів в атмосферне повітря міста забезпечують пересувні джерела. Автомобільний транспорт, який працює на нафтовому паливі низької якості є головним джерелом забруднення повітря високотоксичними сполуками (з 2016 р. дані щодо викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел викидів відсутні у зв'язку зі зміною форми статистичної звітності, а саме виключенням зазначеної позиції зі звітів 2 ТП-повітря).

За статистичними даними до підприємств, які мають найбільший вплив на атмосферне повітря міста, можна віднести Публічне акціонерне товариство «Укрелектроапарат», Товариство з додатковою відповідальністю «Хмельницький завод будівельних матеріалів»,

Товариство з обмеженою відповідальністю «Торговий дім «Хмельницькхліб», Товариство з додатковою відповідальністю «Хмельницькзалізобетон», Товариство з обмеженою відповідальністю «Хмельницький зерно продукт», Товариство з обмеженою відповідальністю «СІРІУС ЕКСТРУЖЕН», Товариство з обмеженою відповідальністю «ГІН ІМПЕКС», а також - міські комунальні підприємства «Хмельницьктеплокомуненерго» та «Південно-Західні тепломережі», які виробляють теплову енергію для забезпечення потреб населення та підприємств міста.

Крім того, значне зростання викидів забруднюючих речовин в атмосферу здійснюють малі промислові підприємства, які не взяті на державний облік і згідно чинного законодавства не звітують та не контролюють свої викиди.

Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря по місту Хмельницькому
від стаціонарних джерел забруднення

Таблиця 2.1.2

Період	2015	2016	2017	2018	2019
Тис.тонн	1,041	1,037	1,056	1,037	1,038

Однією з основних причин забруднення атмосферного повітря викидами від стаціонарних джерел є низький рівень оснащення їх пилогазоочисним обладнанням, відсутність установок по вловлюванню газоподібних сполук, а саме: діоксиду сірки, діоксиду азоту, оксиду вуглецю, летючих органічних сполук та інших.

Для зменшення негативного впливу забруднюючих речовин на атмосферне повітря, в місті продовжуються роботи по оновленню рухомого складу автотранспорту, ведеться будівництво велодоріжок, здійснюється реконструкція систем теплопостачання. Зокрема, МКП «Хмельницьктеплокомуненерго» та КП «Південно-Західні тепломережі» постійно проводяться заходи, спрямовані на зменшення шкідливих викидів в атмосферу, здійснюється відомчий контроль викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря.

Постановою Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 р. № 827 затверджено Порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря та визначені зони і агломерації, в межах яких буде здійснюватися контроль за якістю повітря. Місто Хмельницький є окремою агломерацією.

На сьогодні утворена комісія з питань здійснення моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря та управління якістю атмосферного повітря на території агломерації, завданням якої є розробка програми моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря.

Для вирішення проблем, пов'язаних із забрудненням атмосферного повітря, необхідні системні заходи в т.ч.:

- оновлення рухомого складу муніципального парку новітніми транспортними засобами;
- модернізація існуючих систем опалення та модернізація газоочисного устаткування;
- збільшення площі зелених насаджень загального користування, озеленення зупинок автотранспорту;
- впорядкування руху транспорту на дорогах центральної частини міста;
- моніторинг стану атмосферного повітря та інформування населення про його стан;
- розроблення програми моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря.

2.2. Охорона і раціональне використання зелених насаджень, збереження природно-заповідного фонду

Одним із основних елементів благоустрою населених пунктів є зелені насадження. Крім естетичного, вони мають ще й величезне санітарне значення, захищаючи місто від диму, газів, пилу тощо. Зелений масив приміської зони є резервуаром чистого повітря для населеного пункту.

Парки, сади, алеї і бульвари - це своєрідні легені, які очищають забруднене повітря, створюють сприятливий мікроклімат і оздоровлюють довкілля. Вдале поєднання різних рослин дозволяє значно зменшити шкідливі санітарні фактори урбанізації. Так, насадження дерев, кущів і газонів значно зменшують амплітуду температурних коливань, збільшують у спекотні дні вологість повітря, покращуючи таким чином теплообмін людини і її самопочуття.

Рівень благоустрою та озеленення територій – один з показників якості середовища проживання. Від рівня розвитку сфери благоустрою та озеленення міста залежить якість життя городян.

До зелених насаджень загального користування відносяться території парків, скверів, бульварів, насаджень на схилах, набережних, лісопарків, лугопарків тощо, які мають вільний доступ для відпочинку. За офіційними даними, якими користувались до 2016 року, площа міських зелених насаджень загального користування (за цільовим призначенням) становила 112,83 га. З 2016 по 2020 роки під парки та сквери відведено понад 190 га території зелених зон, які передані в постійне користування КП «Парки і сквери міста Хмельницького» та КП по зеленому будівництву і благоустрою міста. З них найбільшу площу займають зелені зони вздовж річки Південний Буг між вулицями Старокостянтинівське шосе та Трудовою – 38,0561 га, вздовж річки Кудрянка в районі вулиць Щедріна та Холодноярців – 55,1292 га та лісопаркова зона між вулицями Степанкова та Болохівською – 26,00 га.

Згідно Державних будівельних норм України (ДБН Б.2.2-12.2018) для міста Хмельницького мінімальна допустима кількість зелених насаджень повинна становити не менше 11 м²/особу, площа озелених територій навколо міста - 200 м²/особу. На сьогодні показник площі зелених насаджень загального користування на одного мешканця міста складає близько 9 м², що обумовлює необхідність їх збільшення.

Озеленення – важлива складова частина в загальному комплексі міського господарства, екологічному стані міської екосистеми. Щороку висаджується до 2000 молодих дерев, водночас приживлюваність їх невисока. Більшість дерев, які озеленюють вулиці міста досягли граничного віку, вражені хворобами, зрізаються під час будівництва. Тож, значні території потребують додаткових насаджень, особливо в центральній частині міста, вздовж автомобільних доріг, вулиць, у дворах будинків.

Не менш важливо зберегти зелені насадження в заплавах річок Південного Бугу, інших водойм. Адже відомо, що в пониззях річок акумулюється значна частина забруднюючих речовин. Разом з тим зелені насадження сприяють очищенню як повітря, так і стічних вод, які з міської території без очистки потрапляють у заплави та в подальшому скидаються у відкриті водойми.

Об'єкти природно-заповідного фонду місцевого значення займають площу 191,7563 га, що становить 2,06 % від загальної площі міста (для прикладу, території та об'єкти природно-заповідного фонду України займають 6,77 % площі держави).

До складу природно-заповідного фонду міста входять:

дендрологічний парк «Поділля» (Старокостянтинівське шосе);

дендрологічний парк «Юннатівський» (прв. Шкільний,8);

Ботанічний сад Хмельницького національного університету;

парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва:

парк ім. Михайла Чекмана;

парк «Заріччя» (між вулицями Перемоги, Свободи);

сквер ім. Т.Г. Шевченка (вул. Проскурівська);

ботанічні пам'ятки природи:

«Сад Григорія Сковороди»(вул. Ярослава Мудрого, 2);

«Сквер імені Кузьми Скрябіна» (вул. Гагаріна, розташований за будівлею Хмельницької обласної філармонії);

«Сквер імені Володимира Івасюка» (вул. Кам'янецька (обмежується вулицями Гагаріна - з півночі, Герцена - з півдня, Кам'янецькою - з заходу);

«Сквер пам'яті героїв та жертв Чорнобиля» (вул. Кам'янецька, 1);

«Сквер Слави» (вул. Кам'янецька, 111 – зупинка громадського транспорту «Пам'яті героїв»);

алея каштана кінського (територія ПАТ «Хмельницький обласний пивзавод»);

бук червоний (вул. Гагаріна, 3);

бук червоний, (вул. Героїв Майдану, 24);

горіх чорний (вул.Пилипчука,5);

липа звичайна (вул.Грушевського,64);

дерева сосни чорної «Прибузькі сосни» (вулиця Кам'янецька, 2);

бук червоний (вул. Володимирська, 74);

дерево дуба звичайного «Тисячі сердець» (вул. Володимирська, 85);

дерево дуба «Відгомін віків» (вул. Петра Болбочана, 6);

«Ясен на майдані» (вул. Майдан Незалежності, 2);

сосни чорні (вул. Пушкіна 11, 13).

На даний час сформована екологічна мережа України, в рамках якої розроблені та затверджені регіональна екологічна мережа Хмельницької області та схема екологічної мережі міста Хмельницького (затверджена рішенням тридцять четвертої сесії Хмельницької міської ради від 09.10.2019 року №37).

Базові елементи локальної екомережі міста відповідають європейській класифікації, це – природні ядра (або ключові території), буферні зони (буферні території); екологічні коридори; відновлювані території.

Каркасом екомережі міста є його зелена зона, насамперед території природно-заповідного фонду, заплави річок, струмків, озер тощо.

На території міста Хмельницького виявлено 6 природних ядер – центрів біорізноманіття, загальною площею 435, 56 га. З них 5 – регіонального рівня: «Дендропарк Поділля», «Парк імені Михайла Чекмана», «Прибузьке», «Гречанський ліс», «Ботанічний сад», та одне ядро локального рівня – «Ветеранський ліс» (мкрн Ружична та Дубове).

Для забезпечення внутрішньо - та міжпопуляційних контактів, обміну генетичною інформацією, розселення та міграції організмів ці природні ядра зв'язуються з іншими центрами біорізноманіття десятима екологічними коридорами, з них 1 екокоридор – національного рівня («Південнобузький»), 3 – регіонального рівня («Північний», «Плоскирівський», «Кудрянський») та 6 – локального рівня («Лезнівський струмок», «Південно-західний», «Південний», «Дачі Дубово», «Старосадівський», «Книжковецький»).

Екокоридори переважно є річковими, оскільки саме в заплавах Південного Бугу, його допливів, потічків та струмків залишилися відносно збереженими рослинний покрив і тваринний світ, а тому саме вздовж заплави річок, потічків, каналів відбувається обмін генетичним матеріалом, міграція тварин тощо.

Збереження місцевої екомережі сприятиме збалансуванню природокористування, підтриманню динамічної рівноваги між природними та антропогенними ландшафтами на території міста, покращенню умов життя людини.

Пріоритетними завданнями в сфері озеленення є:

забезпечення системного управління у сфері озеленення, що передбачає: збереження існуючих зелених зон, посадки і відповідний догляд за новоствореними;

виключення можливості зміни цільового призначення та видачі містобудівних умов та обмежень на забудову земельних ділянок рекреаційного призначення, у тому числі зелених насаджень загального призначення;

створення міні-скверів, організація вертикального озеленення у густо забудованій центральній частині міста;

здійснення контролю за виконанням забудовниками вимог державних будівельних норм щодо озеленення територій;

доведення площі зелених насаджень загального користування до показників проєкту змін до Генерального плану міста (555,0 га);

розширення мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
здійснення заходів щодо збереження та розвитку існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
розроблення проєктів організації території об'єктів природно-заповідного фонду та проєктів утримання парків-пам'яток садово-паркового мистецтва;
створення фонтанів і бюветів з водою, штучної системи поливу насаджень, озеленення зупинок громадського транспорту;
використання сучасних сумішей у зимовий період з метою захисту зелених насаджень від засолення ґрунту.

2.3. Водні ресурси міста

2.3.1. Питна вода

Для водопостачання міста Хмельницького питна вода видобувається із підземних джерел, накопичується в резервуарах водопровідних насосних станцій, дезинфікується, знезалізнюється і подається водогонами, розподільчою мережею до споживачів.

Якість води за основними показниками відповідає діючим в Україні нормативам ДСНіП 2.2.4.171-10 «Вода питна») з дозволеними Мінохорони здоров'я відхиленнями по вмісту заліза, аміаку, жорсткості, які є переважно природного походження.

Вода видобувається з 20 артезіанських свердловин Чернелівської ділянки Хмельницького родовища підземних вод. Інші 5 ділянок, такі як «Кудрянка», «Центральна» «Західна», «Південна» та «Шаровечка» знаходяться в резервному режимі (в основному без відновлення та модернізації споруд і обладнання).

Вода з Чернелівського водозабору подається в місто по водогону діаметром 1000 мм протяжністю 34 км. Запаси підземних вод перезатверджені у 2019 році та становлять 65753 м³/добу (категорія А + Б).

Основні показники використання і відведення води в місті Хмельницькому за даними ГУ статистики в Хмельницькій області наведено в таблиці 2.3.1.

Таблиця 2.3.1

	2015	2016	2017	2018	2019
Використано свіжої води, млн.м.куб у тому числі на :	14,0	13,6	13,9	13,8	13,6
виробничі потреби	2,8	2,9	2,7	2,8	2,8
питні і санітарно-гігієнічні потреби	11,2	10,7	11,1	10,9	10,9
Загальне водовідведення (без транзиту та скиду в канали)	16,3	17,3	16,5	16,6	17,4

Виробничий лабораторний контроль безпечності та якості питної води, що подається споживачам, здійснюється хіміко-бактеріологічною лабораторією КП «Хмельницькводоканал». Усереднена інформація щодо якості питної води в місті Хмельницькому за період 2015-2019 роки за даними МКП «Хмельницькводоканал» представлено в таблиці 2.3.2

Таблиця 2.3.2

Якість питної води		
Частка проб питної води в місті, що не відповідає нормам якості питної води, в т.ч.	% від загальної кількості проб	7,1

за фізико-хімічними показниками	% від загальної кількості проб	6,5
за бактеріологічними показниками	% від загальної кількості проб	0,6
у системах централізованого водопостачання за санітарно-хімічними показниками	% від загальної кількості проб	0,23
у системах централізованого водопостачання за бактеріологічними показниками	% від загальної кількості проб	0

За даними Головного управління Держпродспоживслужби в Хмельницькій області у 2017-2019 роках вибірково обстежено від 30 до 200 криниць по місту. Виявлено відхилення: за санітарно-мікробіологічними показниками - присутні загальні колі-форми E.Coli, за санітарно-хімічними показниками - завищений вміст нітратів та загальної жорсткості (табл.2.3.3).

Таблиця 2.3.3

	2017	2018	2019
	Загальна кількість проб та кількість відхилень		
Санітарно-хімічні показники	10 / 4	31 / 28	30 / 24
Санітарно-мікробіологічні показники	15 / 6	31 / 24	30 / 8

2.3.2. Поверхневі водойми

На території міста Хмельницького розташовано декілька великих водойм різного типу. Це річка Південний Буг, її притоки - річки Плоска, Кудрянка, озеро в мікрорайоні Озерна, ставки в мікрорайонах Дубове та Ружична і безліч малих водних об'єктів (струмки, потічки, ставки). Для кожної водойми характерні свої гідрологічні характеристики та антропогенне навантаження різного ступеня інтенсивності.

Контроль за якістю та спостереження за станом забруднення поверхневих вод здійснюють: Регіональний офіс водних ресурсів у Хмельницькій області, Хмельницький обласний центр з гідрометеорології, Державна установа «Хмельницький обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України», Державна екологічна інспекція в Хмельницькій області, МКП «Хмельницькводоканал».

За даними спостережень вміст забруднюючих речовин, які потрапляють у поверхневі водні об'єкти, щороку зростає. Ймовірною причиною забруднення являється зношеність існуючих очисних споруд, каналізаційних мереж, відсутність очисних споруд зливових вод, забудова водоохоронних зон та водно-болотних угідь. Важлива роль останніх полягає в очищенні поверхневих стоків перед потраплянням у річку водно-болотною біотою.

Із зворотними водами у водні об'єкти потрапляють такі забруднюючі речовини, як азот амонійний, сульфати, нітрати, синтетичні поверхнево-активні речовини, фосфати тощо. Активне використання населенням в побуті хімічних миючих засобів створює труднощі при здійсненні очистки стічних вод на очисних спорудах повної біологічної очистки.

Струмки, потічки, канали, які протікають територією МТГ, потребують покращення санітарного стану прибережної зони, ліквідації надходження неочищених стоків із

неканалізованих територій міста, оскільки вони є джерелами забруднення басейну річки Південний Буг.

Аналізуючи результати спостережень рівня забруднення річки Південний Буг за останні п'ять років, (проби відбирались у двох створах річки Південний Буг: 0,1-0,7 км вище від межі міста та 0,5-0,7 км нижче межі міста) відзначається тенденція зростання таких забруднюючих речовин, як азот амонійний, азот нітритний, залізо загальне, сполуки міді та марганцю.

Одноразові відбори проб води в річках Плоска та Кудрянка показали незначне перевищення гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин за нітритами, залізом та завислими речовинами (як для водойм рибогосподарського значення).

Разом з тим, управлінням з питань екології та контролю за благоустроєм міста постійно ведуться спостереження за вмістом кисню у поверхневих водних об'єктах. Систематичні лабораторні дослідження води в р. Південний Буг в районі міського пляжу, які проводить Хмельницький міськміжрайонний відділ ДУ «Хмельницький обласний лабораторний центр МОЗ України», свідчать про відсутність хімічного та бактеріологічного забруднення та відповідність вимогам Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996р. № 173.

Пріоритетними завданнями охорони водних ресурсів, реалізація яких вимагає значних фінансових ресурсів, є:

- забезпечення якості питної води;
- капітальний ремонт очисних споруд;
- розширення каналізаційної мережі в приватному секторі для забезпечення централізованого водовідведення та мінімізації забруднення поверхневих водойм міста неочищеними стічними водами;
- будівництво локальних очисних споруд зливових стоків та покращення стану існуючої дощової каналізації міста;
- виявлення та ліквідація самовільних несанкціонованих підключень комунально-побутових стоків в мережу зливової каналізації;
- розчистка русел річок;
- відновлення відкритої системи водовідведення за допомогою меліоративних каналів;
- визначення балансоутримувача та забезпечення фінансування утримання прибережних смуг всіх поверхневих водойм міста;
- реалізація проекту по оздоровленню річки Плоскої.

2.4. Поводження з відходами

Поводження з побутовими відходами є одним з пріоритетних і найважливіших напрямків як господарської, так і природоохоронної діяльності. Хмельницьке комунальне підприємство «Спецкомунтранс» найбільше підприємство міста у сфері надання послуг із вивезення побутових відходів, діяльність якого спрямована на організацію якісної системи поводження з побутовими відходами.

На сьогодні у місті забезпечується стабільне та системне надання послуг із вивезення побутових відходів. На даний час в місті обслуговуються 264 контейнерних майданчиків.

На балансі Хмельницького комунального підприємства «Спецкомунтранс» перебуває 1384 контейнерів, з них:

1306 контейнерів європейського стандарту ємністю 1,1 м³;

57 контейнерів ємністю 0,75 м³;

13 контейнерів ємністю 8,5 м³;

8 підземних контейнерів.

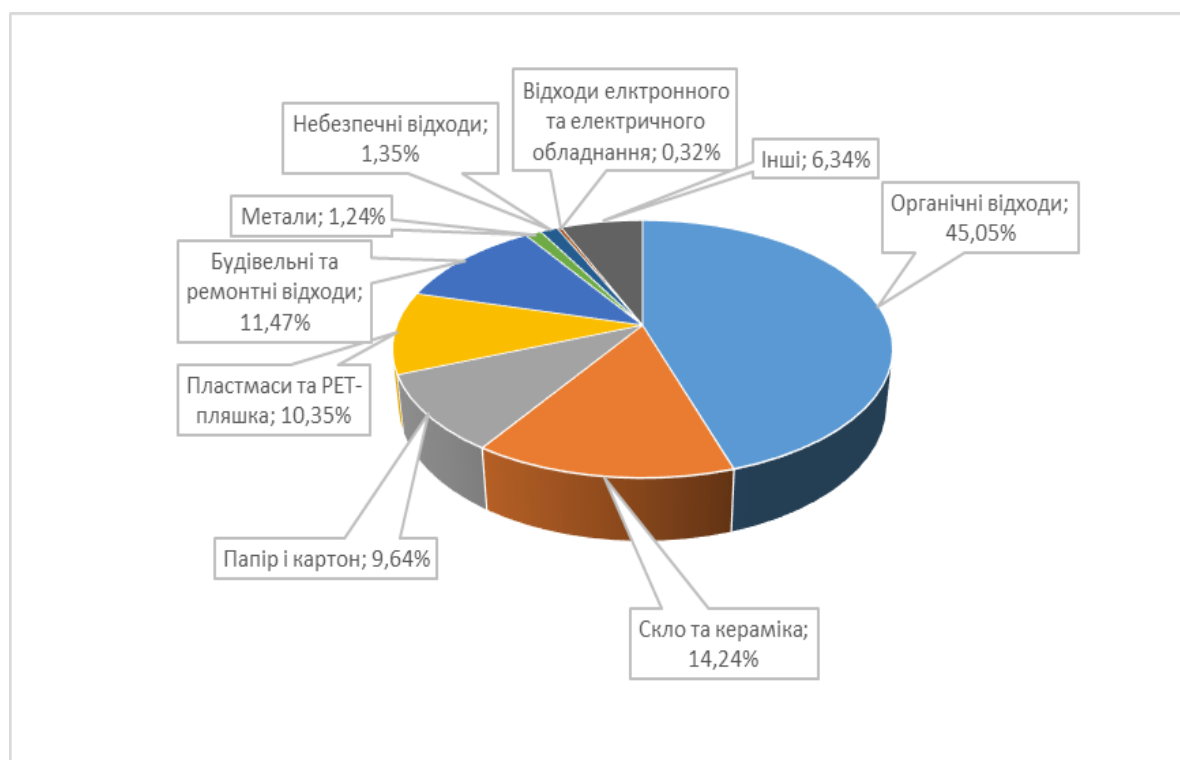
Весь обсяг утворених побутових відходів захоронюється на полігоні побутових відходів (ПВ), який розташований за адресою м. Хмельницький, проспект Миру, 7, та функціонує з 1956 року. Діючий міський полігон ПВ належить до комунальної власності територіальної громади м. Хмельницького і наказом міського відділу комунального господарства № 59 31.12.87 р. переданий на баланс Хмельницького комунального підприємства «Спецкомунтранс».

На даний час накопичено близько 5,1 млн тонн відходів. Відходи постійно розрівнюються по карті полігону бульдозером та ущільнюються. Загальні обсяги утворення відходів у місті Хмельницькому наведено в таблиці 2.4.1.

Таблиця 2.4.1.

	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість відходів, тонн	131969,854	131002,894	106843,1	96229,5	90870,6

Морфологічний склад ТПВ у місті Хмельницькому

Для покращення надання послуг з роздільного збирання побутових відходів, обмеження їх шкідливого впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я населення укладено договори про співробітництво з трьома суб'єктами господарської діяльності. Відповідно до умов договору підприємці, використовуючи власні контейнери, здійснюють збирання вторинної сировини зі смітцевих майданчиків міста. На даний момент встановлено 200 контейнерів для збирання ПЕТ-пляшки та 30 контейнерів для збирання скла. Щомісяця з цих контейнерів в середньому забирається 13 тонн ПЕТ-пляшки та 11 тонн скла.

З метою реалізації Проекту модернізації інфраструктури твердих побутових відходів у м. Хмельницькому та впровадження системи комплексного поводження з побутовими відходами у місті створено Офіс «Розумне Довкілля. Хмельницький», який є структурним підрозділом Хмельницького комунального підприємства «Спецкомунтранс».

Основними завданнями Офісу є:

забезпечення реалізації державної політики у сфері поводження з побутовими відходами у межах міста Хмельницького та Хмельницької області;

зменшення негативного впливу діяльності підприємства на навколишнє середовище та сприяння раціональному використанню ресурсів;

пропагування вторинної переробки сміття та створення сучасної інфраструктури для переробки та компостування побутових відходів

реалізація заходів у сфері поводження з відходами в рамках програми Поводження з побутовими відходами «Розумне довкілля. Хмельницький» на 2020-2022 роки.

розроблення проектно-кошторисної документації з реконструкції полігону побутових відходів, подальша рекультивація існуючого полігону, покращення системи збору та транспортування побутових відходів;

підготовка документації та організація робіт щодо будівництва комплексу з переробки твердих побутових відходів тощо.

Починаючи з лютого 2020 року всі школи, а з жовтня і дошкільні навчальні заклади міста забезпечені комплектами пластикових контейнерів для сортування побутових відходів та додатковими контейнерами для збору батарейок. Для освітніх закладів Офісом розроблено та надано методичні матеріали щодо раціонального поводження з побутовими відходами. Впроваджено проведення зустрічей та семінарів з освітянами міста, а також ведеться роз'яснювальна робота у соціальних мережах та за допомогою засобів телефонного зв'язку (Viber, Telegram).

З метою більш глибокого сортування побутових відходів у місті створено Центр управління відходами - місце, куди кожен мешканець міста може безкоштовно здати відходи для їх подальшої переробки чи утилізації. Завдяки роботі Центру планується скоротити потрапляння відходів на полігон та поступово упорядкувати поводження з великогабаритними відходами в місті.

Центр приймає такі види відходів як ПЕТ і скло (скло і склобій); будівельні відходи; «зелені відходи» (листя, скошена трава, дрібні гілки); меблі; побутову техніку; папір (папір, картон, газети журнали, книги фласера); поліетилен («маєчки», пакети, поліетиленова плівка, стретч плівка, «пупирка»); комбіновану упаковку (тетрапак, елопак, паперові стакани і тарілки, паперові відерця з морозива, попкорну тощо); небезпечні відходи, що містяться у складі побутових (батарейки та акумулятори, люмінесцентні лампи, тара з побутової хімії, ртутьвмісні матеріали, медикаменти, тара з фарб, клеїв та розчинників, відпрацьовані фільтри); метал: чорний (чавун, залізо), кольоровий (алюміній, мідь, нікель, олово), консервні банки, бляшанки з-під напоїв; одяг чистий і в задовільному стані; змішані відходи.

На виконання природоохоронних заходів, з метою зменшення негативного впливу на довкілля особливо небезпечних відходів, які утворюються в складі побутових, з 2014 року у місті запроваджено збір відпрацьованих ртутьвмісних ламп та термометрів. У 2018 році КП «Спецкомунтранс» закуплено спеціальний автомобіль – «Екобус», який курсує по місту за графіком та приймає від хмельничан небезпечні відходи, що містяться у складі побутових. Щомісяця «Екобус» у середньому відвідує близько тисячі осіб та збирає близько 350 кг батарейок, 700 шт. люмінесцентних ламп, 500 шт. енергозберігаючих ламп, 100 шт. термометрів, 65 кг медикаментів, які втратили свій термін придатності, 30 кг оргтехніки, 30 кг тари з залишками фарб, лаків, клеїв, 25 кг тари від побутової хімії. Окрім того, «Екобус» з просвітницькою метою відвідує дошкільні та шкільні навчальні заклади.

Щороку проводиться активна робота з ліквідації стихійних сміттєзвалищ. З метою виявлення та ліквідації стихійних сміттєзвалищ у зелених зонах, прибережних смугах водойм міста рішенням виконавчого комітету Хмельницької міської ради від 12 квітня 2012 року №308 затверджено склад та постійно діє комісія з питань поводження з безхазяйними відходами. Стихійні сміттєзвалища, виявлені під час рейдів на території міста, фіксуються в актах обстежень, здійснюється контроль за їх ліквідацією.

Пріоритетні завдання діяльності міської ради у сфері поводження з комунальними відходами:

закриття й рекультивація існуючого полігону;

будівництво сміттепереробного комплексу;
вдосконалення системи роздільного збору та утилізації відходів (в т.ч. будівельних відходів, побутової техніки, відходів лікувальних закладів, відходів рослинництва тощо);
продовження започаткованої практики збирання небезпечних відходів, які утворюються в побуті.

2.5. Екологічна освіта та виховання. Співпраця з громадськістю

У подоланні сучасної глобальної екологічної кризи визначальним є формування екологічної свідомості, культури і цілісного екологічного світогляду. Тому екологічна освіта і виховання є одним із пріоритетних завдань міської влади.

Найбільший вплив на формування особистості, в тому числі на екологічну свідомість, мають заклади дошкільної, середньої та вищої освіти. Також, суттєву роль у розвитку свідомості відіграють масові природоохоронні заходи місцевого рівня, які щороку організовуються та проводяться органами місцевого самоврядування, шкільними та вищими навчальними закладами, представниками підприємств, установ та організацій міста тощо.

Робота освітян у сфері екології спрямована на формування екологічної культури особистості, набуття навичок і досвіду розв'язання екологічних проблем, залучення школярів до практичної природоохоронної роботи.

Так, в місті діє 4 загальноосвітніх навчальних заклади екологічного спрямування та функціонує 21 клас природничого профілю, де навчається понад 500 учнів. В окремих навчальних закладах працюють осередки Всеукраїнської спілки «Екологічна варта», в бібліотеках міста діють екологічні гуртки.

В рамках Всеукраїнських та міських екологічних акцій організовуються та проводяться природоохоронні заходи, спрямовані на покращення стану довкілля, озеленення території навчальних закладів, поширення екологічних знань (науково-практичні конференції, фестивалі екологічної творчості, круглі столи тощо).

З метою формування екологічної свідомості мешканців міста за кошти міського фонду охорони навколишнього природного середовища виготовляються та розповсюджуються інформаційні листівки, плакати екологічного спрямування, соціальна екологічна реклама, видання для дітей екологічного спрямування. У 2017 та 2018 роках видано збірники дитячих творів «Екоказки».

В рамках співпраці управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста, департаменту освіти та науки та загальноосвітніми навчальними закладами міста з 2014 року в школах запроваджено збір використаних батарейок. За кошти міського фонду охорони навколишнього природного середовища було закуплено та роздано на школи пластикові контейнери для збору використаних батарейок. Протягом 4-х років учнями зібрано понад 3000 кг батарейок.

Однак, екологічна культура громадян залишається низькою, і без підвищення її рівня неможливо сподіватися на позитивні зміни в навколишньому середовищі. Такої мети можна досягти лише спільними зусиллями державних установ, освітянських закладів та громадських організацій.

Пріоритетними завданнями даного напрямку є:

проведення спільних природоохоронних заходів, акцій;
розповсюдження соціальної реклами;
інформування населення про важливість збереження довкілля;
формування доступної системи інформування населення про стан довкілля.

3. Мета Програми

Мета Програми – здійснення на території Хмельницької міської територіальної громади екологічної політики, спрямованої на збереження та поліпшення стану навколишнього середовища, збереження унікальних природних особливостей, зменшення техногенних забруднень, раціональне використання природних ресурсів та формування в жителів громади екологічної культури .

Програмою визначені пріоритетні напрямки та комплекс заходів щодо охорони та поліпшення стану довкілля Хмельницької міської територіальної громади.

Виконання передбачених Програмою природоохоронних заходів можливе лише за умови сприяння їх реалізації з боку органів місцевого самоврядування, керівників підприємств, установ і організацій, громадських організацій та населення громади.

4. Шляхи і способи розв'язання екологічних проблем міста, строк виконання Програми

1. Раціональне використання земельних, водних, рекреаційних та інших природних ресурсів, створення умов для їхнього відновлення.

2. Дотримання Генерального плану міста з охорони навколишнього природного середовища.

3. Дотримання природоохоронного законодавства в частині збереження екологічної мережі міста.

4. Виключення можливості надання містобудівних умов та обмежень й іншої містобудівної документації, що змінює призначення рекреаційних земель.

5. Видалення зелених насаджень на окремих об'єктах благоустрою зеленого господарства в межах території громади (парках, скверах, рекреаційних зонах; зелених насадженнях прибудинкових територій; берегозахисних ділянках та водоохоронних зонах) здійснювати виключно у надзвичайних та аварійних ситуаціях відповідно до оформленого акту обстеження зелених насаджень відповідною комісією управління житлово-комунального господарства.

6. Запобігання забрудненню атмосферного та водного басейнів.

7. Впровадження сучасних технологій збирання, вилучення, переробки та знешкодження промислових і побутових відходів.

8. Впровадження нових технологій, модернізація мереж і споруд енергопостачання, теплозабезпечення, водопостачання, каналізації.

9. Розробка та прийняття нових нормативно-правових актів з питань охорони довкілля, землекористування, регулювання та забудови міста Хмельницького, населених пунктів територіальної громади.

10. Узгодження діяльності органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади, фізичних і юридичних осіб у сфері забезпечення благоустрою міста.

11. Створення екологічної ради при виконкомі Хмельницької міської ради з метою забезпечення системного збалансованого управління в сфері охорони довкілля із залученням депутатів міської ради, керівників профільних управлінь та відділів, громадськості.

5. Очікувані результати виконання Програми

Виконання Програми забезпечить:

збереження та раціональне використання природних ресурсів;

покращення стану атмосферного повітря в місті;

створення умов щодо подолання негативних наслідків змін клімату;

якість питної води та покращення стану поверхневих водних об'єктів на території Хмельницької міської територіальної громади;

збільшення площі зелених насаджень та покращення стану існуючих;
створення комфортних умов для проживання та відпочинку населення;
удосконалення системи поводження на території громади з побутовими відходами, в т.ч. небезпечними, великогабаритними тощо;
покращення екологічної освіти;
підвищення екологічної свідомості громадян.

6. Економічний та організаційний механізм реалізації, загальний обсяг фінансування Програми

Основою реалізації програми є забезпечення комплексного підходу до вирішення екологічних проблем міста, розуміння пріоритетності екологічних заходів.

Джерелами фінансування виконання заходів Програми є кошти: обласного та міського бюджетів, в тому числі природоохоронного фонду; підприємств, установ та організацій; інші джерела фінансування (добровільні внески, інвестиції тощо).

Кошти міського фонду охорони навколишнього природного середовища використовуються для цільового фінансування щорічного переліку природоохоронних заходів у місті, які відповідають видам діяльності, що належать до затверджених постановою Кабінету Міністрів України природоохоронних заходів.

7. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Організація виконання Програми покладається на управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста. Управління забезпечує щоквартальний моніторинг виконання заходів Програми.

Відповідальні виконавці забезпечують виконання заходів, визначених даною Програмою, та щоквартально інформують про хід виконання заходів управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста, яке у свою чергу забезпечує узагальнення, аналіз та інформування населення (раз на пів року) шляхом розміщення звітної інформації на сайті Хмельницької міської ради в розділі «Іфраструктура» - «Екологія».

Контроль за виконанням даної Програми здійснює постійна комісія міської ради з питань містобудування, земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища.

8. Основні завдання та заходи

Основні завдання та заходи, які планується реалізовувати в рамках Програми представлено в табличній формі в Додатку 1.

Основні завдання та заходи Програми охорони довкілля Хмельницької міської територіальної громади на 2021 -2025 роки

Таблиця 1

Заходи щодо покращення якості атмосферного повітря

№ з/п	Назва заходу	Термін виконання	Виконавці	Орієнтовний обсяг фінансування (тис. грн)	Джерела фінансування (тис. грн)			Очікуваний результат
					Обласний бюджет	Міський бюджет, в тому числі фонд ОНПС	Кошти підприємств, інші	
1	Відомчий контроль викидів та режимно-налагоджувальні роботи на котлах	2021-2025	КП «Південно-Західні тепломережі»	780,0			780,0	Зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (NO ₂ , CO ₂ , та ін.)
			МКП «Хмельницьктеплокомуненерго»	5 573,0			5 573,0	
2	Заміна зношених теплових мереж на попередньо ізольовані труби	2021-2025	КП «Південно-Західні тепломережі»	22 500,0		9 000,0	13 500,0	
			МКП «Хмельницьктеплокомуненерго»	30 000,0			30 000,0	
3	Заміна конвективних поверхонь котлоагрегатів	2021-2025	КП «Південно-Західні тепломережі»	190,0			190,0	
			МКП «Хмельницьктеплокомуненерго»	3 500,0		2 000,0	1 500,0	
4	Заміна палинкових пристроїв котлів (технічне переоснащення)	2021-2025	КП «Південно-Західні тепломережі»	4 600,0		2 300,0	2 300,0	
5	Відновлення ізоляції теплових мереж, де вона	2021-2025	МКП «Хмельницьктеплокомуненерго»	53,0			53,0	
6	Збільшення (оновлення) рухомого складу електротранспорту	2021-2025	ХКП «Електротранс», Управління транспорту та зв'язку	232 000,0		232 000,0		Оновлення рухомого складу автотранспорту на 20% надасть можливість зменшити викиди CO ₂ , оксиду азоту, оксиду вуглецю, діоксиду азоту,
7	Оновлення рухомого складу автотранспорту, який працює на автобусних маршрутах	2021-2025	Управління транспорту та зв'язку	Кошти приватних перевізників			Кошти приватних перевізників	

									оксиду сірки в повітря
8	Заходи з впорядкування руху транспорту, в першу чергу, на дорогах центральної частини міста (в т.ч. розширення проїзної частини у вигляді відкритої «кишені»)	2021-2025	Управління ЖКГ	9 000,0		9 000,0			Зменшення викидів автотранспорту шляхом покращення пропускної спроможності вулиць міста
9	Здійснення моніторингу граничнодопустимих викидів від стаціонарних джерел забруднення	2021-2025	АТ «Хмельницьк-обленерго»	96,0				96,0	Поліпшення у сфері атмосферного повітря
10	Розроблення програми моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря	2021	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста, комісія з питань здійснення державного моніторингу в галузі охорони та управління якістю атмосферного повітря	100,0			100,0		Забезпечення дотримання вимог законодавства про охорону атмосферного повітря
11	Організація моніторингу стану атмосферного повітря (в тому числі придбання вимірювальних приладів)	2021-2025	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста, комісія з питань здійснення державного моніторингу в галузі охорони та управління якістю атмосферного повітря	1 000,0		600,0	400,0		Можливість отримання оперативної інформації про концентрації забруднюючих речовин в повітрі та вжиття оперативних заходів реагування
	Всього на заходи			309 392,0		254 900,0	500,0	53 992,0	

**Заходи з охорони і раціонального використання зелених насаджень,
збереження природно-заповідного фонду**

№ з/п	Назва заходу	Термін виконання	Виконавці	Орієнтовний обсяг фінансування (тис. грн)	Джерела фінансування (тис. грн)			Очікуваний результат	
					Обл. бюджет	Міський бюджет, в тому числі фонд ОНПС	Кошти підприємств, інші		
1.	Заходи з озеленення (в тому числі оновлення та утримання квітників, газонів тощо)	2021-2025	КП по зеленому будівництву та благоустрою міста, КП «Парки і сквери м.Хмельницького», Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста	5 350,0		4 500,0	500,0	350,0	
2.	Наукові дослідження, проектні та проектно-конструкторські розроблення (виготовлення проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок під парки, сквери, зелені зони, території природно-заповідного фонду)	2021-2025	КП по зеленому будівництву та благоустрою міста, КП «Парки і сквери м.Хмельницького»	800,0		450,0	350,0		Збільшення зелених зон загального користування
3.	Утримання та оновлення об'єктів природно-заповідного фонду	2021-2025	КП по зеленому будівництву та благоустрою міста, КП «Парки і сквери м.Хмельницького»	19 450,0		19 250,0	200,0		Збереження та розвиток об'єктів природно-заповідного фонду. Охорона та збереження зелених насаджень, утримання їх у здоровому впорядкованому стані.
4.	Утримання парків і скверів (не віднесених до заповідних територій) та інших зелених зон міста	2021-2025	КП по зеленому будівництву та благоустрою міста, КП «Парки і сквери м.Хмельницького»	8 900,0		8 750,0		150,0	Охорона та збереження зелених насаджень, утримання їх у

									здоровому впорядкованому стані. Благоустрій об'єктів зеленого господарства
5.	Проведення спеціальних заходів, спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду	2021-2025	КП по зеленому будівництву та благоустрою міста, КП «Парки і сквери м.Хмельницького»	350,0		100,0	100,0	150,0	Збереження об'єктів природно-заповідного фонду
6.	Розроблення проектів організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду та проектів утримання парків-пам'яток садово-паркового мистецтва	2021-2025	КП по зеленому будівництву та благоустрою міста, КП «Парки і сквери м.Хмельницького»	300,0			300,0		Збереження та розвиток об'єктів природно-заповідного фонду
7.	Резервування територій для заповідання (в тому числі виготовлення наукових обґрунтувань). Внесення елементів екомережі міста Хмельницького до Національної екомережі	2021-2024	КП по зеленому будівництву та благоустрою міста Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста	400,0		200,0	200,0		Збереження та розвиток об'єктів природно-заповідного фонду
8.	Встановлення (поновлення) знаків-аншлагов, межових знаків на території об'єктів природно-заповідного фонду	2021-2025	КП по зеленому будівництву та благоустрою міста	30,0			30,0		Збереження та розвиток об'єктів природно-заповідного фонду. Охорона та збереження зелених насаджень, утримання їх у здоровому впорядкованому стані.
9.	Капітальний ремонт (омолодження) зелених насаджень вздовж вулиць міста	2021-2025	КП по зеленому будівництву та благоустрою міста	16 780,0		16 780,0			Продовження експлуатації зелених

	(в т.ч. знешкодження омели на деревах)								насаджень на території міста. Безпека життєдіяльності населення
10.	Будівництво, розширення, реконструкція та облаштування вольєрів для утримання тварин у зоокуточку в парку ім. Чекмана	2021-2025	КП «Парки і сквери м.Хмельницького»	300,0			100,0	200,0	Поліпшення середовища перебування тварин у зоокуточку
11.	Розробка програми озеленення та догляду за зеленими насадженнями території МТГ	2021-2025	Управління ЖКГ	300,0		300,0			Збереження, відновлення зелених зон
12.	Здійснення контролю за виконанням забудовниками вимог державних будівельних норм щодо озеленення територій	2021-2025	Управління архітектури та містобудування						Збільшення прибудинкових зелених зон, покращення комфортності проживання
13	При будівництві чи реконструкції житлового фонду в центральній частині міста та житлових районах з нестачею зелених насаджень зобов'язувати забудовників використовувати сучасні форми озеленення (в тому числі на даху, вертикальне тощо)	2021-2025	Управління архітектури та містобудування						Збільшення прибудинкових зелених зон, покращення комфортності проживання
	Всього на заходи			52 960,0		50 330,0	1 780,0	850,0	

Таблиця 3

Заходи з охорони та раціонального використання водних ресурсів

№ з/п	Назва заходу	Термін виконання	Виконавці	Орієнтовний обсяг фінансування (тис. грн)	Джерела фінансування (тис. грн)			Очікуваний результат	
					Обл. бюджет	Міський бюджет, в тому числі фонд ОНПС	Кошти підприємств, інші		
1	Будівництво зон санітарної охорони (I поясу) артезіанських свердловин і водопровідних насосних станцій	2021-2025	МКП «Хмельницьк-водоканал»	3 100,0		3 000,0	100,0	Охорона підземних вод від забруднення	
2	Модернізація і капітальний ремонт артезіанських свердловин і водопровідних насосних станцій	2021-2025	МКП «Хмельницьк-водоканал»	4 500,0		2 500,0	2 000,0	Охорона підземних вод від забруднення	
3	Будівництво і капітальний ремонт споруд і мереж водопроводу і каналізації	2021-2025	МКП «Хмельницьк-водоканал»	10 500,0		5 000,0	5 500,0	Зменшення втрат води. Зменшення забруднення поверхневих водойм неочищеними стічними водами	
4	Реконструкція і капітальний ремонт споруд, обладнання та інженерних комунікацій міських каналізаційних очисних споруд і каналізаційних насосних станцій	2021-2025	МКП «Хмельницьк-водоканал»	7 000,0		5 000,0	2 000,0 Грантові кошти, інші	Зменшення забруднення поверхневих водойм неочищеними стічними водами	
5	Придбання систем, приладів для здійснення контролю за якістю поверхневих та підземних вод на території міста	2021-2025	МКП «Хмельницьк-водоканал»	1 000,0		600,0	200,0	200,0	Контроль за станом води в річках П. Буг, Плоска, Кудрянка
6	Проведення робіт, пов'язаних з поліпшенням технічного стану та благоустрою поверхневих водойм МТГ	2021-2025	КП по зеленому будівництву та благоустрою міста	10 600,0		10 400,0	200,0	Покращення санітарно-екологічного стану поверхневих водних об'єктів	

7	Заходи щодо відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану водойм (в т.ч. реалізація проектів - П. Буг, Плоска, Кудрянка)	2021-2025	Управління ЖКГ, управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста,	30 000,0	6 000,0	23 500,0	500,0		Покращення санітарно-екологічного стану поверхневих водних об'єктів
8	Біологічна меліорація водойм		КП «Парки і сквери м.Хмельницького», КП по зеленому будівництву та благоустрою міста	250,0			200,0	50,0	Оздоровлення водойм
9	Заходи щодо охорони тваринного світу та боротьби з браконьерством (придбання матеріально-технічних засобів тощо)	2021-2022	Хмельницький рибоохоронний патруль	200,0	100,0		100,0		Підвищення рівня боротьби з нерегульованим (незаконним) рибальством на території міста
10	Поточний ремонт та утримання криниць громадського користування	2021-2025	КП по зеленому будівництву та благоустрою міста	800,0		800,0			Покращення якості питної води
11	Придбання спецтехніки для очищення водойм	2001-2025	КП «Парки і сквери м.Хмельницького»,	2 000,0		1 700,0	300,0		Покращення якості поверхневих вод
12	Будівництво очисних споруд на зливові стоки		Управління ЖКГ	Відповідно до проектно-кошторисної документації					Ліквідація забруднення поверхневих водних об'єктів, зокрема річки Південний Буг
13	Наукові дослідження (лабораторні дослідження води поверхневих водойм)	2021-2025	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста,	200,0			200,0		Додаткові дослідження дозволять розширити мережу моніторингу та діагностувати реальний стан поверхневих вод

14	Забезпечення функціонування відкритих каналів меліоративної системи водовідведення з території міста	2021-2025	Управління ЖКГ	Відповідно до кошторисних розрахунків					
	Всього на заходи			70 150,0	6 100,0	52 500,0	1 800,0	9 750,0	

Таблиця 4

Заходи у сфері поводження з відходами

	Назва заходу	Термін виконання	Виконавці	Орієнтовний обсяг фінансування (тис. грн)	Джерела фінансування (тис. грн)			Очікуваний результат	
					Обласний бюджет	Міський бюджет, в тому числі фонд ОНПС	Кошти підприємств, інші		
1.	Забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів та небезпечних хімічних речовин, в тому числі ліквідація стихійних сміттєзвалищ	2021-2025	ХКП «Спецкомунтранс»,	1 700,0		1 000,0	200,0	500,0	Покращення санітарно-екологічного стану території Хмельницької міської територіальної громади
			Хмельницьке міськрайонне управління ГУ ДСНС України в Хмельницькій області	100,0			100,0		
2.	Придбання контейнерів для роздільного збирання побутових відходів	2022-2023	ХКП «Спецкомунтранс»	3 200,0		2 000,0	200,0	1 000,0	Забезпечення роздільного збирання відходів
3.	Виготовлення та розміщення інформаційних листівок, екологічної реклами, відеороликів тощо на тему: «Розумне поводження з відходами»	2021-2025	ХКП «Спецкомунтранс»	1 400,0		300,0	600,0	500,0	Підвищення екологічної свідомості громадян
	Всього на заходи			6 400,0		3 300,0	1 100,0	2 000,0	

Таблиця 5

Заходи у сфері екологічної освіти та виховання. Співпраця з громадськістю

№ з/п	Назва заходу	Термін виконання	Виконавці	Орієнтовний обсяг фінансування (тис. грн)	Джерела фінансування (тис. грн)			Очікуваний результат
					Обл. бюджет	Міський бюджет, в тому числі фонд ОНПС	Кошти підприємств, інші	
1	Проведення науково-технічних конференцій і семінарів, організація виставок, фестивалів та інших заходів щодо пропаганди охорони навколишнього природного середовища (в т.ч. екологічний форум «Save your home», молодіжний фестиваль екологічної творчості «Свіжий вітер»)	2021-2025	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста, Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради, Управління молоді та спорту, КУ «Молодіжний центр»	250,0		50,0	200,00	Підвищення екологічної свідомості громадян. Популяризація свідомої поведінки в природі. Об'єднання представників міських та всеукраїнських організацій з метою створення спільних екологічних проєктів
2	Видання поліграфічної продукції з екологічної тематики, виготовлення та розміщення інформаційних листівок, екологічної реклами, плакатів на біл-бордах, відеороликів тощо	2021-2025	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста,	200,0			200,0	Формування екологічної свідомості
3	Екопроект «Хмельницькі міські пам'ятки природи»	2021-2023	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста	49,0			49,0	Пропаганда збереження об'єктів природно-заповідного фонду
4	Забезпечення роботи класів природничого профілю у НВК № 4, гімназії № 2, ліцей № 17, ТБЛ	2021-2025	Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради	400,0		400,0		Удосконалення професійних компетентностей педагога та поглиблення

									знань учнів із природничих дисциплін
5	Розробка та видання методичних посібників на екологічну тематику	2021-2025	Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради	40,0		20,0	10,0	10,0	Популяризація передового педагогічного досвіду екологічного напрямку освітнього процесу
6	Забезпечення участі школярів у Всеукраїнському конкурсі-захисті учнівських науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України, всеукраїнських міні- проєктах: та проєктах міського рівня	2021-2025	Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради	30,0		10,0	10,0	10,0	Залучення обдарованої учнівської молоді до науково-дослідницької діяльності.
7	Організація та проведення екологічних акцій серед учнівської молоді Хмельницької міської територіальної громади	2022-2025	Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради	20,0			20,0		Залучення школярів до природоохоронних заходів Популяризація свідомої поведінки в природі
8	Робота осередків дитячого об'єднання «Екологічна варта» (СЗОШ № 12, НВК № 4, гімназія № 2, НВК № 10)	2021-2025	Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради	25,0		20,0		5,0	Формування екологічної свідомості школярів
9	Проєкт із формування екологічних звичок в молодіжному середовищі «Еко-похід»	2021-2023	КУ «Молодіжний центр»	8,0		3,0	4,0	1,0	Підвищення екологічної свідомості молоді Популяризація свідомої поведінки в природі
10	Школа екологічної свідомості	2021-2022	КУ «Молодіжний центр»	10,0		2,0	8,0		Проведення заходів екологічного спрямування

									в закладах середньої та вищої освіти
12	Екологічно-спортивний проєкт «Плогінг»	2021-2025	КУ «Молодіжний центр»	-	-	-	-	-	Поширення екологічного руху «плогінг» в молодіжному середовищі
13	Наукові дослідження, проєктні та проєктно-конструкторські розроблення (моніторингові дослідження, розробка проєктів тощо)	2021-2025	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста	500,0			300,0	200,0	Отримання пропозицій, обґрунтувань, рекомендацій направлених на охорону довкілля територіальної громади
14	Організація проведення оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки	2021-2025	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста	100,0			100,00		Забезпечення дотримання вимог екологічного законодавства
	Всього на заходи			1 632,0		505,0	901,0	226,0	

**Загальний обсяг прогнозного фінансування Програми
2021-2025 роки**

Заходи Програми	Заплановане фінансування, тис. грн.	Джерело фінансування, тис. грн.			
		Обласний бюджет	Міський бюджет	Міський ФОНПС	Інші кошти
Заходи щодо покращення якості атмосферного повітря	309 392,0	-	254 900,0	500,0	53 992,0
Заходи з охорони і раціонального використання зелених насаджень, збереження природно-заповідного фонду	52 960,0	-	50 330,0	1 780,0	850,0
Заходи з охорони та раціонального використання водних ресурсів	70 150,0	6 100,0	52 500,0	1 800,0	9 750,0
Заходи у сфері поводження з відходами	6 400,0		3 300,0	1 100,0	2 000,0
Заходи у сфері екологічної освіти та виховання. Співпраця з громадськістю	1 632,0	-	505,0	901,0	226,0
Всього	440 534,0	6 100,0	361 535,0	6 081,0	66 818,0